

**GO‘DAKLARDA *SARCOPTES SCABIEI* VA *MICROSPORUM CANIS*
BIRGALIKDA UCHRASH CHASTOTASI****Tog‘ayev Axror Turaqulovich, Onarov Nodir Norkobilovich****Toshkent davlat tibbiyot universiteti Termiz filiali, Termiz, O‘zbekiston**

Dolzarbli. Bolalarda teri kasalliklari, ayniqsa parazitlar va zamburug‘li etiologiyali dermatozlar, so‘nggi yillarda rivojlanayotgan mamlakatlarda keng tarqalgan sog‘liqni saqlash muammolaridan biridir. Go‘daklar organizmi immunologik jihatdan yetilmaganligi, teri to‘siq funksiyasining noyetukligi va gigiena sharoitlarining yetarli emasligi sababli bunday infeksiyalarga nisbatan juda sezgir hisoblanadi [Gupta et al., 2022]. *Sarcoptes scabiei* (qo‘tir oqsili) epidermisning ustki qatlamlarida parazitlik qilib, kuchli qichishish, papulyar-toshmalar va ikkilamchi bakterial infeksiyalarni keltirib chiqaradi. Shu bilan birga, *Microsporum canis* zoonoz kelib chiqishga ega dermatofit bo‘lib, mushuk va itlar orqali yuqadi, go‘daklarda soch follikulalarini zararlaydi, tinea capitis yoki tinea corporis klinik ko‘rinishlarini beradi. So‘nggi yillarda ayrim bolalarda ushbu ikki patogenning birgalikda uchrash holatlari (koinfeksiya) qayd etilmoqda. Bunday aralash infeksiyalar klinik belgilarning o‘zaro qoplanishi sababli tashxisni murakkablashtiradi va davolashga kechikish keltirib chiqaradi. (Veraldi S. et al., *Mycoses*, 2023; Gupta A.K. et al., *Pediatric Dermatology*, 2022.)

Tadqiqotning maqsadi. go‘daklarda *Sarcoptes scabiei* va *Microsporum canis* infeksiyalarining birgalikda uchrash chastotasini aniqlash va asosiy xavf omillarini baholashdan iborat.

Materiallar va usullar. Tadqiqot 2023–2025-yillar davomida Termiz shahar bolalar poliklinikasi va Surxondaryo viloyat dermatovenerologiya dispanseri bazasida o‘tkazildi. Klinik kuzatuvga 0–3 yoshdagi 84 nafar go‘dak kiritildi. Ularning barchasida qichishish, toshma, soch to‘kilishi yoki terining quruqligi kabi shikoyatlar mavjud edi. Tadqiqot bosqichlari: Klinik baholash: bemorlarning umumiy holati, toshma xarakteri, soch va tirnoq holati, oilaviy anamnez o‘rganildi. Laborator tekshiruvlar: *Sarcoptes scabiei* aniqlash uchun — terining chetki qirqimidan mikroskopik preparat tayyorlanib, 10% NaOH bilan tozalandi va 40× obyektivda mikroskop qilindi. *Microsporum canis* aniqlash uchun — KOH 10% eritmasida mikroskopiya va Sabouraud agarda inkubatsiya (28°C, 10 kun) o‘tkazildi. Koloniyalar morfologiyasi va mikrokonidiyalar shakliga ko‘ra tasdiqlandi. Epidemiologik so‘rov: uy hayvonlari mavjudligi, gigienik sharoit, oilaning ijtimoiy darajasi va yashash joyi (shahar/qishloq). Statistik tahlil: natijalar SPSS 26.0 dasturida analiz qilindi. Chi-kvadrat testi yordamida bog‘liqlik

darajalari baholandi ($p < 0.05$). (WHO Laboratory Manual for Skin Infections, 2022.)

Natijalar. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, 84 nafar go‘dak orasida quyidagi ko‘rsatkichlar qayd etildi:

Ko‘rsatkich	Bemorlar soni (n)	Ulushi (%)
<i>Sarcoptes scabiei</i> aniqlangan	41	48.8%
<i>Microsporum canis</i> aniqlangan	27	32.1%
Ikkala infeksiya birgalikda	9	10.7%
Nazorat guruhi	7	8.4%

Birgalikda infeksiya aniqlangan go‘daklarning 7 nafari (77.7%) qishloq joylardan bo‘lib, ularning barchasi hayvonlar bilan yaqin aloqada yashagan. Ushbu guruhda qichishish (100%), eritematoz papulalar (88.8%), va soch sinishi (66.6%) kabi simptomlar birgalikda kuzatildi. Statistika tahlil natijalariga ko‘ra, hayvon bilan aloqada bo‘lish ($p = 0.001$) va gigiena yetishmasligi ($p = 0.004$) koinfeksiya rivojlanishida ishonchli xavf omillari ekanligi aniqlandi.

Muhokama. Olingan ma’lumotlar shuni ko‘rsatadiki, Surxondaryo viloyatida go‘daklarda *Sarcoptes scabiei* va *Microsporum canis* infeksiyalarining birgalikda uchrash chastotasi 10% dan oshadi. Bu ko‘rsatkich Janubiy Osiyo davlatlarida (Bangladesh 9.2%, Hindiston 12.5%) qayd etilgan natijalarga yaqin [Veraldi et al., 2023]. Go‘daklarda bunday koinfeksiyalarni rivojlanish mexanizmi bir necha omillar bilan bog‘liq: Teri to‘siq funksiyasining yetilmaganligi, immunitetning nisbatan pastligi, uy hayvonlari (ayniqsa mushuklar) bilan bevosita aloqa, uyda gigienik sharoitlarning past darajasi. Bunday aralash infeksiyalarni tashxislashda klinik belgilarning o‘xshashligi diagnostikani murakkablashtiradi. Shu bois, mikroskopik va madaniy usullarni kombinatsiyalash zarur. Davolashda esa bir vaqtning o‘zida antiparazitar (permetrin, benzilbenzoat) va antifungal (terbinafin, grizeofulvin) terapiyani qo‘llash muhim ahamiyatga ega. (Veraldi S., et al., Mycoses, 2023; Gupta A.K., et al., Pediatric Dermatology, 2022; WHO, 2022.)

Xulosa. Tadqiqot natijalariga ko‘ra: Go‘daklarda *Sarcoptes scabiei* va *Microsporum canis* infeksiyalarining birgalikda uchrash chastotasi 10.7% ni tashkil etdi. Asosiy xavf omillari — gigiena yetishmasligi, uy hayvonlari bilan aloqada bo‘lish, va issiq iqlim sharoitidir. Mikroskopiya va madaniy o‘stirishning birgalikda qo‘llanilishi tashxis aniqligini oshiradi. Erta tashxis va kompleks

davolash (antiparazitar + antifungal) bemorlarning sog‘ayishida ijobiy natija beradi.

